

Arkusz ucznia

Scenariusz spotkania z przedstawicielami Komitetu Ochrony Orłów, Lasów Państwowych, Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody

Przygotowane według materiałów źródłowych: Biuletyny K00, T. Mizera: *Bielik*, Wydawnictwo K00, *Ochrona strefowa ptaków drapieżnych i Ptaki drapieżne*.

Prowadzący spotkanie - Spotkaliśmy się dzisiaj, aby odpowiedzieć na pytanie: Kto i jak chroni ptaki drapieżne w Polsce? Zaprosiliśmy przedstawicieli następujących instytucji: Lasów Państwowych, Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz Komitetu Ochrony Orłów - organizacji pozarządowej.

Prosimy Przedstawiciela Komitetu Ochrony Orłów, aby odpowiedział nam na pytanie: Dlaczego zajmujecie się ochroną skrzydlatych drapieżników?

Przedstawiciel KOO - Ptaki drapieżne wymagają szczególnej ochrony gdyż: są nieliczne, zagęszczenia większości gatunków zawierają się między 0.1 a 1.0 pary/100 km². Niektóre gatunki potrzebują do życia dużych obszarów, np. bielik zajmuje terytorium ok. 100 km². orzeł przedni zaś od 200 do nawet 600 km².

Charakteryzują się niską rozrodnością, gdyż odbywają tylko jeden lęg w roku. wychowują niewiele potomstwa, późno osiągają okres rozrodczy, owszem, małe gatunki - krogulec, jastrząb, przystępują do rozrodu w pierwszym roku życia, ale gatunki duże, jak bielik, orzeł przedni, dopiero w 4-5 roku życia. Z racji tego, że znajdują się na szczycie piramidy troficznej, gromadzą w swoim ciele związki toksyczne znajdujące się w środowisku, m.in. chlorowane węglowodory (DDT), polichlorowane dwufenyle (PCB), związki metali ciężkich - kadm, rtęć, ołów. Mają specjalne wymagania gniazdowe: w lasach powyżej 100 lat tylko 1 gniazdo na 1000 może być wykorzystane przez orły do budowy gniazda, gdyż te osiągają często wysokość 3-4 m i średnicę 2 m. tracą siedliska, w których bez przeszkód mogą zdobywać swoje ofiary; najczęściej przyczyną tego jest człowiek, który w wyniku intensywnego rozwoju cywilizacyjnego w Europie w ciągu ostatnich dziesięcioleci zasadniczo zmienił krajobraz. Osuszył i zaadaptował na swoje potrzeby niedostępne tereny bagienne, podmokłe łąki. Zabudował wiele terenów otwartych, stworzył rozległe monokultury rolne, ubogie w potencjalne ofiary ptaków drapieżnych (zwłaszcza tych rzadszych).

Wydaje mi się że niezwykle wymowny jest fakt, że obecnie liczebność wszystkich gatunków ptaków drapieżnych występujących na terenie całej Europy szacuje się na zaledwie 1-4% stanu sprzed trzystu lat!!!

Przedstawiciel Lasów Państwowych - Należy podkreślić, że większość gatunków ptaków drapieżnych buduje gniazda w lasach. Bardzo istotne są wiek lasu i jego odpowiednia struktura. Dawniej lasy naturalne stanowiły idealne siedliska, zwłaszcza dla gatunków orłów. Charakteryzowały się wielowiekową i różnogatunkową strukturą, niewielkim zwarcie koron najstarszych drzew oraz obecnością drzew suchych, wykorzystywanych przez ptaki jako punkty obserwacyjne i miejsca odpoczynku. W Polsce w ciągu kilku ostatnich dziesięcioleci wyraźnie wzrosła powierzchnia lasów. Jednak udział lasów starszych powyżej 80 lat, które stanowią potencjalne miejsce rozrodu ptaków drapieżnych, nie przekracza 15%.

Prowadzący spotkanie - Dlaczego tak się stało?

Przedstawiciel Lasów Państwowych - Należy pamiętać, że oprócz funkcji ochronnych lasy pełnią funkcje gospodarcze, a apetyt na surowiec, jakim jest drewno, zawsze był duży. Leśnicy musieli sprostać tym wymogom. Należy również pamiętać, że lasy w naszej historii w latach jeszcze przed I wojną światową były intensywnie wylesiane. Proces ten trwał również w okresie międzywojennym.

Prowadzący spotkanie - Jak obecnie chroni się ptaki drapieżne w lasach?

Przedstawiciel Lasów Państwowych - Obecnie w lasach tworzy się strefy ochronne wokół gniazd 10 gatunków ptaków drapieżnych (kania czarna, kania ruda, bielik, gadożer, orlik krzykliwy, orlik grubodzioby, orzeł przedni, orzełek, rybołów, sokół wędrowny) i puchacza. Wokół miejsc rozrodu wyznacza się dwa rodzaje stref: strefę ochrony ścisłej i strefę ochrom; częściowej. Strefa ochrony ścisłej obowiązuje przez cały rok, jest w pewnym stopniu ścisłym rezerwatem, tzn. wykonywanie w niej jakichkolwiek prac leśnych lub innych czynności wymaga zezwolenia wojewody. Strefa ochrony częściowej jest obszarem wyłączonym okresowo z działalności człowieka, obejmującym najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą ścisłą. Odgrywa ona równie istotną rolę, zapewniając ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie lęgów. Strefa ta powinna obejmować obszar o promieniu ok. 500 m od gniazda.

Prowadzący spotkanie - Jak dochodzi do powstania stref i ich zatwierdzenia?

Przedstawiciel Konserwatora Przyrody - Członkowie KOO realizują projekt, w ramach którego inwentaryzują (wyszukują) gniazda ptaków drapieżnych. Gniazda są również znajdowane przez pracowników Lasów Państwowych. Po znalezieniu gniazda, stwierdzeniu, czy jest zajęte, zgłaszają ten fakt odpowiedniemu Nadleśnictwu, wspólnie jest wyznaczana na mapie strefa ochronna i cała dokumentacja dotycząca strefy trafia do Konserwatora Przyrody, który strefę zatwierdza i od momentu podpisania jej przez Wojewodę ma ona ustanowienia prawne.